

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Збірник наукових праць

Випуск 46

Одеса
«Юридична література»
2009

11. Asbjorn Eide. Internal disturbances and tensions. // International dimensions of humanitarian law. – Dordrecht, Boston, London., 1988.
12. Conference on Security and Cooperation in Europe, Moscow Declaration of 3 October, 1991. // International Legal Materials. – 1991, vol. 30.
13. Report of the Sub-Commission on prevention of discrimination and protection of minorities, UN doc. E/CN.4/1997/77/Add.1, 28 of January 1997.
14. Protection of persons in situation of internal disturbances and tensions, ICRC Official Statement // Special meeting of the Committee on Juridical and Political Affairs of the Organization of American States on current issues in international humanitarian law, Washington D.C., 2 February 2006.
15. А.Г.Ф. де Кастро. Международно-правовая регламентация внутренних вооруженных конфликтов. / А.Г.Ф. де Кастро // Московский журнал международного права. – Январь-март 2000 г. – № 1.

УДК 347.772

Л.Д. Романадзе

ПОРУШЕННЯ ПРАВ НА ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ ЯК РІЗНОВИД НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Конкуруючи на ринку, суб'єкти господарювання використовують самі різні способи з метою розширення обсягів продажу своєї продукції. На жаль, до вказаних способів відноситься і імітація вже відомих на ринку товарів, їх упаковки, в тому числі, і нанесених на товар (упаковку) торговельних марок. Як свідчить практика, недобросовісні конкуренти застосовують як достатньо відверті, так і завуальовані способи застосування торговельних марок конкурентів, вбачаючи у цьому комерційну вигоду і розраховуючи у таких випадках більше виграти, ніж втратити.

Найбільш уразливими та, одночасно, найбільш привабливими для недобросовісних конкурентів є торговельні марки, які внаслідок тривалого використання набули добру репутацію на ринку. Власникам таких торговельних марок слід уважно слідкувати за ринком, враховуючи негативні економічні та юридичні наслідки можливого застосування недобросовісними конкурентами таких самих або схожих до ступеню змішування торговельних марок. У економічному значенні це може призвести, з однієї сторони, до втрати прибутків від скорочення реалізації товарів внаслідок такої "конкуренції", а з іншої, до знищення репутації та, відповідно, знецінення самої торговельної марки, яка буде використовуватись конкурентами на товарах, наприклад, значно нижчої якості. Що стосується юридичних наслідків, то у деяких зарубіжних державах допущення широкого використання торговельної марки третіми особами може призвести до втрати власником своїх прав, перетворення марки у "суспільне надбання", тощо [1].

В цьому зв'язку, наряду з цивільно-правовим та кримінально-правовим способами захисту прав на торговельні марки, досить поширеним є, так званий, конкурентний спосіб захисту, що передбачений законодавством про захист від недобросовісної конкуренції. При цьому, недобросовісною конкуренцією

у зарубіжних державах вважаються такі дії у промислових та торговельних справах, які спрямовані на отримання майнової користі шляхом здійснення недобросовісних, таких, що суперечать чесним правилам та звичаям дій у відношенні до конкурентів у господарському обігу. Це поняття поширюється на самі різноманітні форми підприємницької діяльності, включаючи і ті, що пов'язані з використанням торговельних марок [2].

Захист від недобросовісної конкуренції з 1900 року розглядається як складова системи захисту промислової власності. Поняття "недобросовісна конкуренція" вперше з'явилося у тексті Паризької конвенції про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р., коли на Дипломатичній конференції у Брюсселі у 1900 р. до неї було включено ст. 10-bis (недобросовісна конкуренція), згідно з якою: "Країни Союзу зобов'язані забезпечити громадянам країн, що беруть участь у Союзі, ефективний захист від недобросовісної конкуренції. Актом недобросовісної конкуренції вважається будь-яка дія в конкуренції, що суперечить чесним звичаям у промислових і торговельних справах. Зокрема, підлягають забороні:

1. Усі дії, здатні яким би то не було способом викликати змішування (плутанину) щодо підприємства, продукції або промислової чи торговельної діяльності конкурента;

2. Неправдиві твердження при здійсненні комерційної діяльності, здатні дискредитувати підприємство, продукцію або промислову чи торговельну діяльність конкурента;

3. Зазначення або твердження, використання яких при здійсненні комерційної діяльності може ввести громадськість в оману щодо характеру, способу виготовлення, властивостей, придатності до застосування або кількості товарів.

При цьому, слід враховувати, що положення ст. 10-bis Паризької конвенції є нормами прямої дії, що мають застосовуватись безпосередньо судами та адміністративними органами країн Союзу з охорони промислової власності [3].

Визначаючи характер такого роду дій, достатньо різноманітних за своїм складом, зарубіжна доктрина виділяє наступні.

По-перше, використання способів, які мають своєю ціллю викликати змішування з виробами або підприємством конкурента. У галузі торговельних марок недобросовісною конкуренцією є застосування маркування, яке породжує змішування з торговельною маркою (торговельними марками) конкурента (як правило, це стосується імітації зареєстрованих торговельних марок), наслідування рекламі конкурента з використанням належних йому торговельних марок, посилення у торгівлі на чужі "марочні" вироби, тощо. На елементарному рівні це означає, що певний учасник конкурентної боротьби намагається просунути свій товар під торговельною маркою та виглядом продукції іншого виробника [4].

По-друге, застосування способів, які дискредитують вироби або підприємство конкурента, або спричиняючи шкоду діловій репутації конкурента. Це може полягати, зокрема, у поширенні неправдивих відомостей стосовно "марочних" товарів конкурента, які вводять споживача в оману стосовно характеру, способу виготовлення та властивостей конкурента, продажу таких товарів за зниженою ціною, використання торговельної марки за обставин, які відрізняються від тих,

що визначив виробник – власник торговельної марки (наприклад, введення в обіг “марочних” товарів після їх тривалого зберігання на складі, тощо).

По-третє, використання способів, спрямованих на дезорганізацію ринку збуту підприємства конкурента. До таких дій відноситься, зокрема, усунення або зміна торговельних марок, нанесених конкурентами на своїх товарах, нанесення торговельних марок на інші товари від тих, які виготовляє та реалізує виробник – власник марки [5].

На мій погляд, зазначене вище перерахування конкретних складів правопорушень, які утворюють недобросовісну конкуренцію, засвідчує, що вона охоплює цілий ряд дій, які перешкоджають використанню власником торговельної марки належних йому виключних прав або, щонайменше, знижують привабливості якості торговельної марки у господарському обігу.

Для запобігання зазначеним діям у зарубіжних державах наряду зі зверненням до спеціально уповноважених органів з питань недобросовісної конкуренції (адміністративний порядок), досить поширеними є захист власниками торговельних марок своїх прав у судовому порядку шляхом подання позовів про недобросовісну конкуренцію. Слід вказати, що подання вказаних позовів здійснюється для захисту прав та інтересів власників торговельних марок проти таких конкурентних дій, які прямо не підпадають під дію норм законодавства стосовно торговельних марок, формально виходять за межі контрафакції торговельної марки. При цьому, використання норм стосовно боротьби з недобросовісною конкуренцією доповнює та посилює як правову охорону, яка гарантується торговельним маркам спеціальним законодавством стосовно них, так і захист прав власників торговельних марок від їх незаконного використання конкурентами у господарському обігу.

Як свідчить практика зарубіжних держав, судовий захист однієї і тієї ж торговельної марки на підставі норм стосовно боротьби з недобросовісною конкуренцією та захисту торговельних марок здійснюється або окремо, або одночасно. У більшості зарубіжних держав, допускається спільне подання позовів стосовно недобросовісної конкуренції та контрафакції торговельних марок у тому випадку, якщо недобросовісні дії конкурента утворюють самостійний стосовно контрафакції торговельної марки склад протиправного діяння, якщо вони поєднуються з діями стосовно незаконного використання чужих прав на торговельну марку. У зарубіжній практиці, такі позови подають здебільшого для підсилення позову стосовно контрафакції торговельної марки, показуючи, що відповідач не лише використовував підроблену торговельну марку, але і застосував для цього недобросовісні засоби. У багатьох зарубіжних державах суди у своїх рішеннях відзначають, що має місце не лише порушення прав на торговельну марку, але вчинення недобросовісної конкуренції. Очевидно, це також пояснюється тим, що законодавство у сфері захисту конкуренції і законодавство щодо інтелектуальної власності тісно пов'язані між собою. Так, надаючи права на об'єкти інтелектуальної власності, зокрема, права на торговельну марку, держава фактично надає монополійні права. У зв'язку з цим одночасно можуть виникати як питання порушення цих прав, так і недобросовісної конкуренції на ринку зі сторони

відповідних порушників [6]. Разом з тим, у деяких зарубіжних державах стосовно поєднання вказаних вимог у одному судовому провадженні існують винятки. Наприклад, у Франції спори, які базуються на законі стосовно торговельних марок, віднесені до виключної компетенції цивільних судів, а спори, пов'язані з недобросовісною конкуренцією, розглядаються комерційними судами.

Стосовно національного законодавства України в цій частині слід вказати, що воно надає можливість здійснювати ефективний захист прав на торговельні марки. Положення Закону України "Про захист від недобросовісної конкуренції" від 7 червня 1996 року № 236/96-ВР (із змінами та доповненнями) цілком відповідає положенням Паризької конвенції. Однак, на практиці, визнати в судовому порядку недобросовісною конкуренцією неправомірні дії суб'єкта господарювання майже не можливо. Судова практика у господарських спорах з питань визнання факту недобросовісної конкуренції базується на тому, що ч. 2 ст. 16 ЦК України не передбачений такий спосіб захисту, як визнання дій суб'єкта господарювання недобросовісною конкуренцією. Хоча в другому абзаці ч. 2 вказаної статті встановлено, що суд може захистити цивільне право або інтерес іншим встановлений договором або законом способом, жодним законом України не передбачено такого способу захисту. Така позиція Вищого господарського суду України була, зокрема, наведена у постанові від 20 червня 2006 р. по справі № 20/684.

З метою визнання дій суб'єкта господарювання недобросовісною конкуренцією, власники торговельних марок звертаються до Антимонопольного комітету України або його територіальних відділень з відповідними заявами. Порядок розгляду заяв передбачений Правилами розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженими розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 р. № 5 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 р. № 169-р). Після отримання рішення Антимонопольного комітету України чи його територіальних відділень про визнання дій суб'єкта господарювання недобросовісною конкуренцією, власник торговельної марки, як правило, звертається до суду з позовом про заборону використання торговельної марки та відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що у захисті торговельних марок важливу роль відіграє законодавство у сфері боротьби з недобросовісною конкуренцією, що доповнює та посилює як правову охорону, яка гарантується торговельним маркам спеціальним законодавством стосовно них, так і захист прав власників торговельних марок від їх незаконного використання конкурентами у господарському обігу.

Література

1. Свядосц Ю. И. Правовая охрана товарных знаков в капиталистических странах : учеб. пособие / Ю. И. Свядосц. - М., 1969. - С. 150.
2. Свядосц Ю. И. Правовая охрана товарных знаков в капиталистических странах : учеб. пособие / Ю. И. Свядосц. - М., 1969. - С. 170.

3. Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони : зб. наук. статей / за ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. – К. : Інст держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – С. 434.
4. Захист прав інтелектуальної власності: досвід Сполучених штатів Америки : зб. документів, матеріалів, статей / за заг. ред. О.Д. Святоцького. – К. : Ін Юре, 2003. – С. 178.
5. Свядосц Ю.И. Правовая охрана товарных знаков в капиталистических странах : учеб. пособие / Ю. И. Свядосц – М., 1969. – С. 171.
6. Мельниченко О. Суд окремої юрисдикції / О. Мельниченко // Конкуренція. – 2004. – № 1. – С. 46.

УДК 341.231

Ю.В. Чайковський

ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ ПОГЛЯД НА ЕВОЛЮЦІЮ ФЕНОМЕНУ СУВЕРЕНІТЕТУ ЯК ВНУТРІШНЬОГО МОМЕНТУ СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Зі всього комплексу питань, пов'язаних з проблемою суверенітету, одним з найважчих є питання про співвідношення суверенітету й міжнародного права. Чи сумісний суверенітет з міжнародним правом як правом, що стоїть над державою? Чи може існувати право, що зобов'язує суверенну державу? Чи можна вважати суверенну державу, зв'язану вищестоящим правопорядком? Ця тема достатньо детально і різноманітно освячена. Одні юристи (Фердрос, Кельзен, Ссель), визнаючи безумовну значущість міжнародного права, приходять до заперечення суверенітету як поняття застарілого. При цьому пропонується заміна суверенітету поняттям внутрішньої компетенції держави.

Деякі автори (Лассон, Цорн), проголошуючи суверенітет і міжнародне право категоріями, що виключають одна одну, приходили до відкритого заперечення міжнародного права, допускаючи в кращому разі лише міжнародну мораль, або зовнішнє державне право. Точки зору на міжнародне право як на мораль дотримувалися також Остін, Шершеневіч і ін.

Іншої точки зору дотримувався І.Д. Левін: "У дійсному житті суверенна держава виступає не як ізольована держава, а як учасник міжнародного спілкування. Міжнародне право і суверенітет не лише сумісні, але і є логічно необхідною кореляцією, припускають один одного" [1, с. 117].

Насправді, суверенітет означає незалежність від інших держав. Він, отже, припускає існування цих держав і певні відносини між державами. Там, де є відносини, там повинен існувати і принцип цих відносин. Припустимо, що кожна держава сама на свій розсуд встановлює порядок і зміст своїх відносин з іншими державами, не зважаючи ні на які норми, ігноруючи інтереси інших держав. Але це означатиме скасування не лише міжнародного права, але і суверенітету, бо суверенітет держави знаходитиметься в повній залежності від розсуду іншої, сильнішої держави, що не вважає себе зв'язаною якими б то не було нормами права, окрім нею встановлених. Практика фашистської держави, що поєднувала

Розділ 3
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДІЇ
УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

Ю.Ю. Цал-Цалко	Гене́за відносин подружжя стосовно їх майна	327
С.В. Пархоменко-Цироцяни	Питання визначення віку настання дієздатності фізичної особи у податковому законодавстві	331
Г.С. Фединяк	Застосування до транснаціональних корпорацій категорії "цивільна правосуб'єктність"	336
А.А. Березовський	Сучасні тенденції злочинності в Україні: кримінологічний аналіз	341
Р.М. Мінченко	Основні принципи взаємодії особистості та державної влади в умовах модернізації української державності	346
О.В. Горяга	Роль козацької старшини гетьманщини у виконанні адміністративно-управлінських функцій	352
А.О. Неугодніков	Дисциплінарна відповідальність у адміністративному праві України	357
С.В. Войченко	Поняття та форми імплементації в сучасному міжнародному праві.	363
О.В. Ткаля	Теоретичне обґрунтування дипломатичного імунітету	369
Т.М. Латковська	Бюджетний процес в системі юридичного процесу.	377
І.С. Орехова	До питання про визначення поняття державного контролю господарської діяльності	384
В.В. Кубинець	Розсуд у трудовому праві: договір (контракт) та оціночні поняття	389
Т.А. Стоянова	Правове регулювання законодавчих вимог до особи, що може бути усиновлювачем.	394
Н.І. Матвійшин	Міжнародний досвід юридичної освіти і його використання у професійній підготовці студентів-юристів	400
Х.Н. Бехруз	Місце порівняльного правознавства в системі гуманітарних та юридичних наук.	409
К. Доди	Правовая квалификация беспорядков внутри страны и ситуаций внутренней напряженности	414
Л.Д. Романадзе	Порушення прав на торговельні марки як різновид недобросовісної конкуренції	422
Ю.В. Чайковський	Філософсько-правовий погляд на еволюцію феномену суверенітету як внутрішнього моменту становлення міжнародного права	426
Н.О. Якубовська	Дихотомія у міжнародному праві як причина безвідповідальності транснаціональних корпорацій	430